

Rovstekelnotiser I (*Hym., Sphecidae*).

Av

ERIC KJELLANDER.

Fynd av för Sverige nya eller i landet sällsynta rovsteklar.

Följande anteckningar om några rovsteklar grunda sig på material i Naturhistoriska Riksmuseets ägo. Det mesta utgöres av en samling sammanbragt av framlidne kaptenen fil. lic. Gustaf W. Hedgren. Vidare har mycket material insamlats av Entomologiska avdelningens föreståndare prof. O. Lundblad. Slutligen har ett mindre antal sphecider skänkta av fil. dr G. Wängsjö genomgått.

Crabro (Solenius) rubicola Duff. & Perr. (nec Auriv.) meddelades första gången från Sverige av Anton Jansson under namnet *larvatus* Wesm. (Ent. Ts. 1934, p. 288). Arten hade tagits av D. Gaunitz i sammanlagt 5 ex. i Småland och på Öland (Ent. Ts. 1935, p. 96). 1950 tillkommer ytterligare ett landskap, nämligen Östergötland (Opusc. Ent. 1950, p. 125). Härtill kommer nu Vg, V. Bodarne, 1 ♀ 12.8. 34, leg. Hedgren och Upl, Experimentalfältet, 1 ♂ i juli (årtal saknas), leg. Hedgren.

Crabro (Cuphopterus) monstrosus Dahlb. Denna art har en östlig utbredning och anses vara mycket sällsynt. Såvitt jag kunnat finna är den endast känd från trakten av Ural och från Finland (1 ♂ tagen i s. Tavastland, vilket vänligen meddelats mig av fil. mag. W. Hellén). Den står närmast *serripes* Panz. och *signatus* Panz., men hanen skiljes lätt från dessa genom två kraftiga, inåtböjda utskott på insidan av baktibiernas spets. I Hedgrens material fanns 3 ♂ etiketterade: Öl, Glömminge 30.7. 32; Gtl, Ljugarn 25.7. 26 och Upl, Grisslehamn 26.7. 35.

Troligen finnas även några honor i materialet, men de äro synnerligen vanskliga att skilja från närstående arter, varför jag kanske får tillfälle återkomma till dem längre fram. Hanen däremot är så pass karaktäristisk, att den inte gärna kan förväxlas med andra arter. Den kända utbredningen i landet är ganska vidsträckt efter de få fynden att döma. Fyndet i Finland tyder på att arten är en östlig invandrare. — Ny för landet.

Crabro (Coelocrabro) ambiguus Dahlb. (*gonager* Lep.) står omnämnd av Aurivillius i Sv. Insektafauna såsom sällsynt anträffad i Skåne. 1 ♀ finns i Hedgrens samling, tagen i Uppsala 5.7. 33, samt 1 ♀ i Wängsjös

etiketterad Ög, S:t Anna sn 8.7. 40. Slutligen har 1 ♂ kläcks den 28.3. 50 av O. Lundblad; lokal: Upl, Almunge sn, Harparbol.

Crabro (Rhopalum) Kiesenwetteri Moraw. omnämnd 1947 från Östergötland av Fahlander (Opusc. Ent.). 1 ♂ har tagits i juli 1920 av Hedgren i Upl, Ryd (= Ö. Ryd?).

Stigmus Solskyi Moraw. har en ganska vidsträckt utbredning i s. Sverige upp till Uppland, men tycks inte vara noterad för Östergötland. 1 ♀ har tagits där av Wängsjö i S:t Anna sn 30.6. 38.

Pemphredon (Pemphredon) flavistigma Thoms., den största av våra *Pemphredon*-arter, tycks inte ha anträffats i vårt land under senare tid. Hanen är funnen i Finland. Thomsons typex. (1 ♀) är troligen från Småland. Vidare finns 1 ♀ i Bohemans samling med etiketten P. Wg (= Wahlberg), O.G. (= Östergötland). Arten tycks vara okänd i Mellaneuropa. 2 ♀♀ ha tagits i Hls, Färila, Agvallen, 23.6. 42 av O. Lundblad.

Pemphredon (Ceratophorus) clypealis Thoms. I Svensk Insektfauna står endast beträffande utbredningen: Sällsynt i »Södra Sverige». Anton Jansson har meddelat fynd från Gotland (Ent. Ts. 1934). I Hedgrens samling finns 1 ♀ tagen i Uppsala 28.7. 34. Vidare har 2 ♀♀ anträffats i Östergötland av Wängsjö i S:t Anna sn, Rövik, 12.8. 42 och Norrköping, Svärtinge, 8.7. 26.

Passaloecus clypealis Fæster beskrevs så sent som 1947 från Danmark av K. Fæster (Ent. Meddel. 1947, p. 204). Den skiljer sig från alla andra palearktiska *Passaloecus*-arter genom sin avrundade och starkt utskjutande clypeus. I Wängsjös material finns 1 ♀ med etiketten *tenuis* Moraw. tagen den 6.8. 26 vid Norrköping på Svärtinge mosse. I Bohemans samling, som granskats av Fæster, finnas 4 paratyper, 2 ♂♂ och 2 ♀♀, märkta Stockholm. — Ny för landet.

Passaloecus eremita Kohl meddelades av Fahlander (Opusc. Ent. 1950, p. 126) såsom funnen i Östergötland och Gästrikland. D. Gaultitz hade emellertid noterat den som ny för landet 15 år tidigare med ett fynd från Södermanland (Ent. Ts. 1935). I Hedgrens samling finnas 4 ex.: 1 ♀ Vg, V. Bodarne, 2.7. 34, 2 ♀♀ Upl, Experimentalfältet, juni resp. juli utan årtal och 1 ♀ Upl, Grisslehamn, 27.7. 35.

Passaloecus roettgeni Verhoeff står mycket nära *monilicornis* Dahlb. och har sammanblandats med denna. Hanarna av de båda arterna äro lätta att skilja åt på antennerna, som hos *monilicornis* äro starkt pärlsnodslika med kraftiga utstående längsåsar på antennlederna. Hos *roettgeni* äro antennerna slankare och ha mindre framträdande åsar. Honorna däremot äro mycket svårskilda. Fæster har i Ent. Meddel. 1951, p. 450, behandlat skillnaden mellan dem, men jag måste tillstå att det trots detta är mycket vanskligt att skilja dem åt. I Bohemans samling är *roettgeni* representerad från Sk, Sm, Gtl, Ög, Stockholm och Lpl, *monilicornis* från Ög, Stockholm, Dlr och Lpl. I Hedgrens samling finns åtminstone 3 ♂♂: Ög, Malmslätt, juli 1916; Boh, Fiske-

bäckskil, juni 1918 och Upl, Svartsjö 2.7. 22. Av *monilicornis* finns även 1 ♂ från Upl, Fiby urskog, kläckt 3.7. 47, leg. O. Lundblad. Honorna återkommer jag till vid ett senare tillfälle. — *P. roettgeni* tycks således vara utbredd över hela landet och detsamma gäller sannolikt även *monilicornis* trots att beläggex. saknas i samlingarna från sydligaste delarna av landet. — Ny för landet.

Gorytes quadrifasciatus F. uppges i Svensk Insektafauna förekomma från Sk till Upl. 1 ♂ har tagits av O. Lundblad i Vb, Nederkalix by, 1.8. 49.

Nysson dimidiatus Jur. finns enligt Aurivillius från Sk till Ög och på Gtl. Härtill komma nu 2 ♀♀ och 2 ♂♂, tagna av Hedgren på Björkö i Uppland 5., 7. och 18.6. 36.

Tachysphex helveticus Kohl meddelad 1953 från Bohuslän av Fahlander (Opusc. Ent. 1953, p. 64). 1 ♂ har tagits av Wängsjö: Ög, Bör-rum, 25.6. 37.

Astata pinguis Dahlb. 1 ♂ Öl, Glömminge, 25.6. 32, leg. Hedgren. Känd från större delen av landet.

Astata minor Kohl förekommer enligt Schmiedeknecht här och var i Syd- och Mellaneuropa och är betydligt sällsyntare än *boops* Schrank., vilken den annars står ganska nära. Honorna kan man bl. a. skilja på antennerna. Hos *boops* är 3:e antennleden lång och smal, ungefär 4 ggr så lång som bred, men hos *minor* kort och tjock, endast dubbelt så lång som bred. Även hos hanen är 3:e antennleden betydligt kortare i förhållande till tjockleken hos *minor* än hos *boops*. Antennlederna ha hos *boops* en liten oval knöl nära båda ändarna och en lägre ås löpande emellan dem. Hos *minor* finns endast en oval knöl på ledernas mitt och från denna utgår en mycket kort list åt vardera ändan. — Hedgren har tagit 3 ♀♀ Gtl, Ardre, 10.8. 26 och 1 ♀ Gtl, Ljugarn, aug. 1926. Slutligen har han tagit 1 ♂ etiketterad Sm, Kalmar, maj 1921. — Ny för landet.

Podalonia affinis Kirby [= *Psammophila*]. Utbredning enligt Aurivillius Sk-Ög. 1 ♂ och 1 ♀ ha tagits i Uppland av O. Lundblad.

Psen (Psen) ater F. (*Mimesa atra* F., sensu Aurivillius, *Dahlbomia atra* F., sensu Schmiedeknecht) uppges i Svensk Insektafauna såsom mycket sällsynt anträffad i södra Sverige. Från Uppland meddelas nu 1 ♀, tagen av O. Lundblad i Vassunda, Tursbo, 23.6. 49.

Psenulus pallipes Panz. (*atratus* Schmied.) förekommer enligt Sv. Insektafauna Sk-Sthlm och Boh. A. Jansson har dessutom noterat den från Öl och Gtl (Ent. Ts. 1934, p. 290). Hedgren har tagit 2 ♂♂ och 2 ♀♀ i Uppland. Lokalerna äro: 1 ♀ Häverödalen, 11.7. 36, 1 ♀ Experimentalfältet, 20.7. 27, 1 ♂ dito, juni utan årtal och 1 ♂ Svartsjö, 25.6. 22. Vidare har jag sett 1 ♀ från Gstr, Hille 1.7. 48, leg. Kj. Fahlander.

Psen (Mimumesa) beaumonti Lith beskrevs 1948 av J. P. van Lith, som samtidigt underkastade undersläktet *Mimumesa* en grundlig revision (Tijd. voor Ent. 1948, p. 140). Arten står mycket nära *dahlbomi*

Wesm. 1 ♂ har tagits av Hedgren i Stockholmstrakten (utan årtal) samt 1 ♀ av Wängsjö: Ög, S:t Anna sn, 6.7. 42. — Ny för landet.

Zusammenfassung.

Der Verfasser teilt fünf für Schweden neue Grabwespen mit, und zwar *Crabro* (*Cuphopterus*) *monstrosus* Dahlb., *Passaloeus* *clypealis* Fæster, *P. roettgeni* Verh., *Astata* *minor* Kohl und *Psen* (*Mimumesa*) *beaumonti* Lith.